

Digitális forrásgyűjtemény CD-ROM-on a Neumann Kht. kiadásában

Dicső napok és hétköznapiak : 1848 . – Budapest : Neumann Kht. : Média '21, 1998 . – (Digitális forrásgyűjtemény ; 1. ISSN 1418-3919)
ISBN 963 04 9990 8

Életképek : 1848 . – Budapest : Neumann Kht., 1998 . – (Digitális forrásgyűjtemény ; 2. ISSN 1418-3919)
ISBN 963 04 9989 4

Régi, féltve őrzött dokumentumaink csak korlátozottan hozzáférhetők. A modern technika azonban segít abban, hogy gyakrabban lássuk féltett értékeinket. A megoldás a digitális reprint, amely ugyan nem pótolja az eredeti dokumentum kézbevételeinek élményét, de lehetővé teszi, hogy hozzájussunk a dokumentumokban lévő információkhoz, sőt megfelelő feldolgozás esetén az információkeresés is lényegesen egyszerűbbé válik.

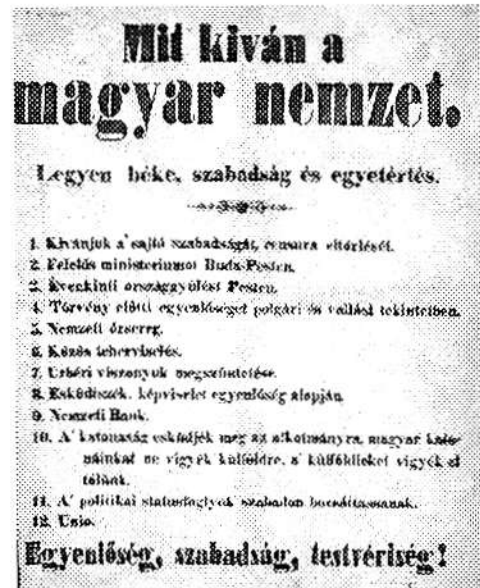
A nemrégiben alakult Neumann Kht. CD-ROM-sorozatot indított *Digitális forrásgyűjtemény* címmel a fenti cél érdekében, és ezzel is támogatva a leendő Neumann János Multimédia Központ és Digitális Könyvtár működését, amelynek feladata egy digitális könyvtári gyűjtemény megalapozása és hálózati szolgáltatása lesz.

A Digitális forrásgyűjtemény című sorozat első két darabja az 1848-as forradalom és szabadságharc 150 éves évfordulójának tiszteletére *Dicső napok és hétköznapiak*, valamint *Életképek* címmel jelent meg.

A *Dicső napok és hétköznapiak* 1848. március 14-től december 7-ig tartalmazza a történelmi eseményeket kronológiai sorrendben. Az egyes dátumokhoz tartozó események leírását a legjellegesebb napilapokból (*Marczius Tizenötödike*, *Pesti Hírlap*, *Kossuth Hírlapja*, *Közlöny*, *Budapesti Híradó*, *Jelenkor*) származó cikkek részletezik, képek illusztrálják faksimile kiadásban (1. ábra). A sorozat második tagja az *Életképek* 1848-as évfolyamának teljes kiadása (2. ábra).

Az ötlet remek, a kivitelezés helyenként sajnos kevésbé. A cikkek, falragaszok reprintjei a könnyebb olvashatóság kedvéért nagyíthatók, sőt ki is lehet őket nyomtatni. Ez nagyszerű lehetőség lenne, de a nyomtatás eredményeként sajnos kicsinyített képet kapunk, amely ily módon olvashatatlanná válik. Jobb a helyzet az *Életképek* esetében, amelyek bizonyos cikkei szövegállományként is olvashatók, így elmenthetők és nyomtathatók is.

A *Dicső napok és hétköznapiak* című CD-ROM-on kereshetünk az események között a dátumokon kívül személy- és helynevek szerint is, de csak a rövidített eseményleírásban előforduló nevek kereshetők, nem a teljes reprint anyag.

1. ábra 1948. március 15.: a 12 pont

2. ábra Melléklet az *Életképek*ből

Valóban értékelendő teljesítmény, hogy történelmünk ezen értékes, ámde nehezen elérhető dokumentumait felhasználóközelségbe hozzák CD-ROM-on. Ez önmagában is nagy dolog. De ha már ennyi munkát és pénzt fektettek a vállalkozásba, érdemes lett volna a reprint anyagon kívül egyéb kapcsolódó dokumentumokat, esetleg szakirodalmi, történelmi, irodalmi munkákat is feldolgozni. A Dicső napok és hétköznapok esetében ez lehetne például történelmi kitekintés a korabeli európai eseményekre, esetleg az utókor és a történészek értékelése. Az Életképek anyagával kapcsolatban pedig szívesen olvasnék néhány indoklást, hogy miért éppen a kiválasztott szövegeket tartották érdemesnek arra, hogy szövegállományként is elérhetőek legyenek. Ez egyben irodalmi értékelés, elemzés is lehetne.

Nagyon tetszetős a CD-ROM grafikai kivitelezése. Sajnos a szép grafika mellett a szokatlan megoldások nehézségeket okoznak a CD kezelésében. A megszokott motívumok helyett egészen más ikonokat találunk: kis kék rombuszok, „digitális

kövek” segítségével navigálhatunk a képernyőn. Ez önmagában még nem jelentene problémát, de pl. a nyitó képernyőn megjelenő rombuszok fölött (talán a design kedvéért) nem tűnnek fel rögtön a mögöttük rejlő oldalak tartalmát leíró feliratok, csak akkor derül ki, hogy mit kapunk a klikkelés után, ha a rombuszok fölé navigálunk a kurzorral, s az adott link felirata megjelenik. A belső oldalakon ugyanez a helyzet: a jobb felső sarokban lévő kis rombuszról csak a sűgőből vagy véletlenül derül ki, hogy a menüsört rejti, amelynek ikonjairól szintén csak akkor tudjuk meg, hogy mire szolgálnak, ha föléjük állunk a kurzorral. Lényegesen megkönnyítené a munkát, ha mindezek az eligazító feliratok folyamatosan láthatóak lennének.

Végül egy rövid észrevétel: az ismertető szövegek, a sűgő oldalai számos nyomdai, szerkesztési és helyesírási hibát tartalmaznak, ami egy kis odafigyeléssel elkerülhető lett volna.

Mészáros Anikó
(OMIKK)

Emberi jogok az Interneten

www.unhchr.ch

Az Egyesült Nemzetek Szervezete Emberi Jogok Főbiztosának Hivatala 1996. december 10-én, az Emberi Jogok Napján webhelyet nyitott az Internet-használók számára. Az Emberi Jogok Bizottsága (Commission on Human Rights) ezt a lépést fontos mérföldkönek tekinti a *Bécsi Deklarációban* meghirdetett cselekvési program megvalósítása során. Az emberi jogi információk átláthatóvá (transparency) tételével elő kell segíteni, hogy az érdekelt csoportokhoz és személyekhez is eljussanak a megfelelő információk, valamint az emberi jogok megismerését célzó képzéssel is támogatni kell az emberi jogok megvalósulását. A statisztika szerint a webhelyet 1997. augusztus 1-jétől október 31-ig átlagosan 3000 használó tekintette meg hetenként, személyenként kb. 17 perces használati idővel. (The United Nations Human Rights Website maintained by the Office of the High Commissioner for Human Rights. = Human Rights. A Quarterly Review of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights No. 1. Winter 1997/1998. p. 29–30.)

Az emberi jogi web megalkotásától napjainkig jelentős változásokon ment át. A tökéletesítés érdekében főleg két feladatcsoport megoldására törekedtek, nevezetesen a *felhasználóbarát alkalmazásokra* és a *nyelvi korlátok leküzdésére*. Az ENSZ szervezeti struktúrájának táblázatba foglalása, az egyes témakörök, szervek, országok és a webhely menüinek együttes betűrendes indexe és

más mutatók, az ENSZ különböző szerveinek működése során keletkezett dokumentumok jelzeteinek (symbol number) magyarázatos feltüntetése, a „Treaty Bodies Database” teljes szövegű visszakereső rendszere, és nem utolsósorban a menük áttekinthető és logikus rendszere jól szolgálják a felhasználókat. A webhely fenntartói technikai limiteket is meghatároztak, hogy ne csak a nagy teljesítményű számítógépeken lehessen hozzáférni az információkhoz (pl. kerültek a képek és a grafikonok használatát). Tervbe vették a CD-ROM-változat megjelentetését is annak érdekében, hogy azokon a helyeken is hozzáférhetőek legyenek az emberi jogi információk, ahol nem lehetséges az Internet igénybevétele. A nyelvi korlátok leküzdésének fontos állomása volt, hogy 1997. december 10-én bizonyos menüknél megjelent a francia és a spanyol nyelvű változat is az angol mellett.

Az *Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának* 1998-ban van az 50. évfordulója. A webhely gondozói ezt a jelentős eseményt azzal kívánják megünnepelni, hogy 200 nyelven (az eszperantót is beleértve) megjelentetik az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatát. Ez a céljuk az év végéig valósul meg teljes egészében, és ekkor már remélhetőleg ezen a webhelyen is élni fog a magyar nyelvű változat.

A webhelyet *naponként frissítik*, ezért a használók nemcsak történeti és átfogó, hanem aktuális képet is kaphatnak az ENSZ emberi jogok terüle-